

Podplukovník gšt. Ing. Richard J a n d e r k a
major Ing. Vlastimil G a l a t í k

OPERAČNÍ POUŽITÍ VŠEVOJSKOVÝCH SVAZKŮ

Převratné změny, ke kterým došlo v uplynulém roce ve střední Evropě, našly své vyústění také v oblasti vojenství a významně přispěly k úspěchu jednání ve Vídni o snížení stavu ozbrojených sil v Evropě, které bylo potvrzeno na poslední schůzce KEBS v Paříži. ČSFR se zavázala podstatně snížit své ozbrojené síly, což se nutně projevilo i do změn organizační struktury ČSA všech stupňů velení.

Přes snížení počtů osob a bojové techniky a vytváření nových typů svazků půjde v celé ČSA o zabezpečení spolehlivé obrany svrchovanosti ČSFR. Pro úspěšné vedení operací k obraně ČSFR je třeba důsledně vyhodnotit bojové možnosti nově vytvářených divizí (to je mechanizovaných, tankových, motorizovaných a pěších) a na základě tohoto hodnocení zvážit jejich operační použití.

Mechanizované, tankové, motorizované a pěší divize se stávají základními vševojskovými taktickými svazky pozemního vojska. Mohou plnit úkoly samostatně, nebo v součinnosti se svazky a útvary ostatních druhů vojsk a speciálních vojsk.

Při úvahách, jak nejlépe a přitom poměrně jednoduše sumarizovat bojové možnosti jednotlivých divizí, jsme došli k závěru, že pro náš účel bude nejlepším vyjádřením jejich bojový potenciál.

K výpočtu bojových potenciálů divizí jsme využili osobního počítače TNS PC/AT a programu PROTOS (ale stejně dobře lze využít MULTIPLAN a jiné tabulkové kalkulátory), ve kterém jsou počty zbraní a techniky i vypočítané hodnoty řazeny do tabulky a veškeré výpočty jsou při změnách prováděny automaticky. Samotný výpočet bojového potenciálu je poměrně jednoduchý, zahrnuje součet počtů zbraní a bojové techniky násobených koeficienty bojového potenciálu – viz **tabulku**.

V minulosti byl bojový potenciál odvozován pouze od množství zbraní a bojové techniky. Při takovém postupu došlo ale k tomu, že u nově vytvářených pěších, ale i motorizovaných divizí, u kterých je jen omezené množství bojové techniky, dosahovaly bojové potenciály velmi nízkých hodnot. Přitom nelze určitě zanedbat hodnotu osob v praporech (mechanizovaných, pěších, motorizovaných), které jsou vyzbrojeny ručními zbraněmi. Vyšli jsme z úvahy, že i tyto ruční zbraně mají určitý koeficient bojového potenciálu a uskutečněním propočtů nám vyšla hodnota praporu (bez bojové techniky), která je v průměru rovna 8,7.

Tabulka

svazek počty	md	td	mod	pd	koefficient bojového potenciálu
mpr (mopr, ppr)	6	3	9	9	8,7
tpr	5	7	1	0	
T-72	94	219	0	0	2,15
T-55M	62	0	31	0	1,65
BVP-1	122	122	13	0	0,8
BVP-2	0	28	0	0	0,85
BPzV	26	26	5	0	0,6
OT	130	26	0	0	0,3
H-122	48	48	0	0	0,8
H-152	48	48	0	0	0,85
M-120	36	18	0	0	0,75
M-82	0	0	54	0	0,45
RM-122	16	16	0	0	0,87
PTRK	112	40	18	0	0,65
BzK-82	0	0	72	0	0,25
PIDvk-30	28	28	24	8	0,05
PIK-57	0	0	24	0	0,12
S-10	12	12	0	0	0,68
S-2	104	105	42	4	0,21
PLR „KUB“	20	20	0	0	0,75
Bojový potenciál	751	821	203	80	

Výpočet: bojový potenciál je dán součtem násobků počtů koeficienty v daných řádcích

Do propočtů jsme také zahrnuli bojový potenciál protiletadlových prostředků, což v minulosti také nebylo běžné. Přitom jsme vycházeli z úvahy, že údery letectva mohou podstatně ovlivňovat bojový potenciál našich divizí, což se následně může projevit při boji s pozemním protivníkem.

Můžeme tedy říci, že **bojový potenciál** shrnuje určité hodnoty zbraní, bojové techniky a částečně i osob, kdy hodnota zbraní je vyjádřena určitou hodnotou (koeficientem) vzhledem k tankům T-55 a M 48 A2G2, jejichž hodnota je rovna jedné. Násobení počtů zbraní nebo bojové techniky stanovenými koeficienty a součet vypočítaných hodnot vyjadřuje bojový potenciál.

Na základě hodnoty bojových potenciálů a také dalších vlastností a charakteristik jednotlivých typů divizí, především počtů protitankových prostředků, tanků a BVP, můžeme odvodit i jejich možné a pravděpodobné operační použití v ozbrojeném konfliktu. Operační použití vševojskových svazků uvažujeme, na základě zásad nové vojenské doktríny, především v obranných operacích svazů.

Mechanizovaná divize (md) vzhledem ke svému vysokému bojovému potenciálu a poměrně velkému počtu tanků, BVP, OT i ostatní techniky je schopna ženijně vybívat celistvé obranné pásmo, organizovat palebný systém několikavrstvových paleb různých druhů zbraní a vést aktivní obrannou bojovou činnost k odrazení útoku protivníka. Výzbroj a bojová technika jí umožňuje poměrně velkou manévrovost. Obranu

povede zejména na hlavním směru úderů protivníka v prvním sledu svazu (v taktické hloubce obrany). S využitím terénu a jeho ženíjních úprav, účinků palebného ničení i zátarasů může úporně bránit zaujaté pásmo i postavení, provádět rozhodné zteče ke zničení protivníka, kterému se podařilo vklínit do obranného pásma a udržet důležité prostory. Povede tedy **především mobilní způsob obrany**. Časté bude využití md i ve druhém sledu svazu, na dalších obranných pásmech, zejména na pravděpodobných směrech úderů hlavních uskupení tankových a mechanizovaných vojsk protivníka. Následně pak budou md používány k uskutečnění protiúderů. Není vyloučeno jejich použití i k dalším úkolům, jakými mohou být obrana velkých měst, ničení operačních výsadek protivníka apod. Tyto případy budou však méně časté a pravděpodobné.

Tanková divize (td) má v porovnání s ostatními typy divizí nejvyšší bojový potenciál (821). Obdobně jako md se vyznačuje velkou manévrovostí a zejména palebnou silou. Je schopna vést **aktivní pohyblivou obrannou bojovou činnost** k odrazení útoku protivníka. Na rozdíl od md bude však využívána především ve druhém sledu svazu (v operační hloubce) k obraně dalších obranných pásem na směrech hlavních úderů protivníka a zejména k vedení protiúderů ke zničení protivníka, který se vklíní do obranného pásma. Důležitou úlohu v tomto případě budou mít i terénní podmínky, které musí umožňovat využití manévrovacích schopností a palebných možností td. To znamená, že bude zaujímat obranu především v pásmech, kde bude terén méně členitý, nezalesněný a bez větších měst. Není vyloučeno, i když bude méně časté jako u md, využití td i v prvním operačním sledu, rovněž na směru hlavního úderu protivníka. Plnění jiných úkolů v obranné operaci svazu je málo pravděpodobné, i když není vyloučeno.

U obou výše uvedených divizí bude i v průběhu obranné operace položen důraz na to, aby se nedostaly do obklíčení protivníka. V takovém případě by jejich zásobování, zvláště PHM a municí bylo velmi ztíženo anebo úplně znemožněno. To by ve svém důsledku znamenalo ztrátu bojeschopnosti jejich hlavní bojové techniky (tanků a BPV) a tím i ke zničení celé divize.

Motorizovaná divize (mod) má ve srovnání s md a td výrazně nižší (asi 4x) bojový potenciál. Je to způsobeno zejména nízkými počty tanků (31), BVP (13) a dělostřelectva (54 M-82). Relativně vysoký počet protitankových prostředků je ovlivněn jejich nižší kvalitou (z celkového počtu 90 PTP je 72 BzK-82). Především z těchto důvodů je zřejmé, že palebná síla, manévrovost a možnosti protitankové obrany mod jsou omezené. Úspěšnost vedení obranné bojové činnosti bude tedy do značné míry závislá na využití terénu, jeho ženíjních úpravě, využití zátarasů i celkovém uspořádání obrany. **Obrana mod bude poziční, statická.** Vzhledem k těmto vlastnostem budou mod používány zejména do prvního sledu na **druhých (vedlejších) směrech úderů** protivníka a v terénu (horském a zalesněném) nevhodném k vedení jeho útoku. Časté bude jejich použití i ve druhém sledu rovněž na méně významných směrech. Využití mod k protiúderům, vzhledem k jejich charakteristice, je vyloučeno. V dalších variantách mohou být používány (celé nebo některé jejich útvary a jednotky) k obraně v zabezpečovacím pásmu nebo k obraně větších měst (případně důležitých objektů), k ničení výsadek protivníka apod.

Pěší divize má ve své výzbroji prakticky pouze ruční zbraně, z čehož vyplývá i její velmi nízký bojový potenciál. Rovněž její možnosti manévru jsou omezené. Ještě více jako u mod, budou možnosti vedení obrany pěší divizí omezeny, také více závislé na využití terénu a jeho ženíjních úpravách. Jejich **obránná bojová činnost bude výrazně statická a poziční**, bez provádění protiztečí i manévru vojsky a palbou. Tento její charakter ji předurčuje především k vedení obrany velkých měst, hospodářských a správ-